

Svět potřebuje technologické inovace i znalosti humanitních a společenských věd

28.5.2025 - Luděk Svoboda | Akademie věd České republiky

Návštěvu Christopa Köllera v Praze 7. května 2025 zorganizovaly TAH (Centrum pro inovace v technologiích, umění a humanitních vědách), CETE-P (Centrum pro environmentální a technologickou etiku) a CETAV (Centrum transferu Akademie věd ČR). Odborník na transfer představil v Praze základní principy, s nimiž pracuje a které jsou podle něj pro úspěch projektů zásadní.

Christoph Köller představil principy, které jsou podle něj pro úspěch projektů zásadní.

Co chceme změnit

Jedním z nich je správné nastavení toho, „co chceme změnit“, a dopadu aktivit. Dopad v SHAPE přitom podle Christopa Köllera nejde měřit pouze patenty nebo komerčním úspěchem, ale spíše tím, zda projekt přispěl k pozitivní změně, případně takový záměr měl.

„Vytvořte vlastní strategii dopadu s ukazateli, které odpovídají charakteru vaší instituce nebo projektu. K dopadu nepřistupujte jako k nástroji, jímž ospravedlňujete svou existenci, ale jako k instrumentu řízení,“ říká Christopher Köller. Jak ale dodává, univerzální recept neexistuje – každá instituce si musí určit, co pro ni takový dopad znamená a jak ho komunikovat navenek. „Navíc se musíte obrnit trpělivostí a vyčkat, než se dopad projeví, pokud se vůbec projeví.“

Christopher Köller soudí, že v humanitních vědách by se nemělo příliš „tlačit“ na komercializaci výzkumu. Vědci a vědkyně v těchto oborech mají totiž větší motivaci přispívat spíše ke vzdělávání a šíření znalostí a vědomostí než k ekonomickému růstu. Komercializace v SHAPE znamená více stát se nezávislými na dotacích, ne tvořit zisk.

Bez funkční infrastruktury a mezioborové spolupráce to nejde

Vytváření společenského dopadu vyžaduje funkční infrastrukturu, tedy odpovídající institucionální podporu, ale také propojení humanitních oborů s jinými disciplínami.

„Odlišná terminologie a nedostatek vzájemného uznání jsou problém. Každý obor mluví vlastním jazykem a často chybí respekt k tomu, co přináší pohled druhých,“ říká Christoph Köller v souvislosti s tím, co brání efektivní spolupráci mezi společenskovědními a technickými či přírodovědními obory. Jeho rada je prostá: „Dejte tomu čas a vytvořte prostor pro dialog. Mezioborová spolupráce vyžaduje trpělivost a ochotu naslouchat různým pohledům na věc.“

Akci zahajoval místopředseda AV ČR Ondřej Beránek.

Zkušenosti a doporučení Christopa Köllera rezonují s úsilím Akademie věd ČR v transferu znalostí a technologií. Podle místopředsedy AV ČR Ondřeje Beránka, který akci zahajoval, přišla instituce s vlastní koncepcí zaměřenou na přenos znalostí se zvláštním důrazem na sociální a humanitní vědy: „Jejím cílem je systematicky uchopit a podpořit rozličné aktivity, které v různých oborech i napříč nimi přispívají k rozvoji společnosti,“ řekl a dodal, že na „míru šité“ podpůrné systémy, dlouhodobá institucionální podpora a využívání profesionálních zprostředkovatelů (jako jsou *knowledge brokeri* nebo poskytovatelé podpory) jsou jednou z priorit Akademie věd ČR.

V době, kdy globální výzvy vyžadují komplexní řešení, je poselství přednášky Christopa Köllera

zřejmé: svět potřebuje technologické inovace i hluboké vhledy humanitních a společenských věd. Česko, které má tradici v obou oblastech, má předpoklady, aby přispělo k ucelenému přístupu k inovacím a jejich společenskému dopadu.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Svet-potrebuje-technologicke-inovace-i-znalosti-humanitnich-a-spolecenskych-ved-00001>